

Grupa Kapitałowa Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA

Sprawozdanie Niezależnego Biegłego Rewidenta z Badania

Rok obrotowy kończący się

31 grudnia 2017 r.

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA („SPRAWOZDANIE Z BADANIA”)

Dla Walnego Zgromadzenia Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA, której jednostką dominującą jest Powszechna Kasa Oszczędności Banku Polskiego SA z siedzibą w Warszawie, ul. Puławska 15 („Grupa Kapitałowa”), na które składa się skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 r., skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym oraz skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok obrotowy kończący się tego dnia oraz informacje dodatkowe, zawierające opis istotnych zasad rachunkowości oraz inne informacje objaśniające („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Odpowiedzialność Zarządu Jednostki Dominującej oraz Rady Nadzorczej za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Jednostki Dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską („MSSF UE”) oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Zarząd Jednostki Dominującej jest odpowiedzialny również za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2017 r. poz. 2342 z późniejszymi zmianami) („ustawa o rachunkowości”), Zarząd Jednostki Dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w tej ustawie.

Odpowiedzialność Biegłego Rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Naszym zadaniem jest, w oparciu o przeprowadzone badanie, wyrażenie opinii o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Nasze badanie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1089) („ustawa o biegłych rewidentach”),
- Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania, przyjętych uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. („KSRF”),

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającego decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz. Urz. UE L 158 z 27.05.2014, str. 77 oraz Dz. Urz. UE L 170 z 11.06.2014, str. 66) („rozporządzenie UE”); oraz
- innych obowiązujących przepisów prawa.

Regulacje te nakładają na nas obowiązek postępowania zgodnego z zasadami etyki oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z powyżej wskazanymi regulacjami zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że każde z osobna lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia, powstałego na skutek oszustwa jest wyższe niż ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek błędu, ponieważ ryzyko oszustwa może obejmować zmywy, fałszerstwo, celowe pominięcia, wprowadzanie w błąd lub ominięcie systemu kontroli wewnętrznej.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Grupy Kapitałowej, ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Jednostki Dominującej, obecnie lub w przyszłości.

Nasze badanie polegało na przeprowadzeniu procedur mających na celu uzyskanie dowodów badania dotyczących kwot i informacji ujawnionych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Wybór procedur badania zależy od naszego osądu, w tym oceny ryzyka wystąpienia istotnego zniekształcenia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym spowodowanego oszustwem lub błędem. Przeprowadzając ocenę tego ryzyka bierzemy pod uwagę kontrolę wewnętrzną związaną ze sporządzeniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, przedstawiającego rzetelny i jasny obraz, w celu zaplanowania stosownych do okoliczności procedur badania, nie zaś w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności działania kontroli wewnętrznej w Grupie Kapitałowej. Badanie obejmuje również ocenę odpowiedności stosowanej polityki rachunkowości, zasadności szacunków dokonanych przez Zarząd Jednostki Dominującej oraz ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Najbardziej znaczące ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia

W trakcie przeprowadzonego badania zidentyfikowaliśmy poniżej opisane najbardziej znaczące ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia („kluczowe sprawy badania”), w tym spowodowanego oszustwem oraz opracowaliśmy stosowne procedury badania dotyczące tych spraw. Do kluczowych spraw badania odnosimy się w kontekście naszego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako całości oraz przy formułowaniu naszej opinii na jego temat i nie wyrażamy osobnej opinii o tych sprawach.

Utrata wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom wyniosła na dzień 31 grudnia 2017 r. 205.628 mln zł, a na dzień 31 grudnia 2016 r. 200.606 mln zł. Wartość odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wyniosła na dzień 31 grudnia 2017 r. 7.823 mln zł, a na dzień 31 grudnia 2016 r. 8.003 mln zł. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw wyniósł za 2017 r. 1.620 mln zł, a za 2016 r. 1.623 mln zł.

Odniesienie do skonsolidowanego sprawozdania finansowego: nota 14 „Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw”, nota 25 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”, nota 58 „Ryzyko kredytowe – informacje finansowe”.

Kluczowa sprawa badania

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości. W procesie szacowania odpisów wyróżnia się dwa zasadnicze etapy – identyfikację przesłanek utraty wartości oraz pomiar strat.

Przesłanki utraty wartości identyfikowane są na podstawie analizy terminowości obsługi zadłużenia oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców, a odpisy szacowane są indywidualnie oraz dla portfeli jednorodnych przy wykorzystaniu metod statystycznych na podstawie parametrów ryzyka. Parametry ryzyka, takie jak prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD), strata w momencie niewykonania zobowiązania (LGD) czy okres ujawnienia straty (LIP) są wyznaczone dla jednorodnych grup należności kredytowych w oparciu o dane historyczne, przy uwzględnieniu bieżących warunków ekonomicznych.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości stanowią najlepszy szacunek strat kredytowych poniesionych w odniesieniu do należności kredytowych na dzień bilansowy. Obszar ten uznaliśmy za kluczową sprawę badania, ponieważ, biorąc pod uwagę wielkość portfela kredytowego, szacowanie odpisów z tytułu utraty wartości należności kredytowych ma istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, wiąże się z niepewnością i wymaga od

Nasze procedury

Nasze procedury badania, przeprowadzone przy wsparciu naszych wewnętrznych specjalistów z zakresu IT, obejmowały między innymi:

- Ocenę zaprojektowania i wdrożenia kontroli wewnętrznych w procesie identyfikacji przesłanek utraty wartości oraz kalkulacji odpisów aktualizujących (w tym monitorowania wartości zabezpieczeń), jak również testowanie efektywności tych kontroli. Nasze procedury skupiały się w szczególności na kontrolach w zakresie terminowego monitorowania sytuacji kredytobiorców oraz kalkulacji odpisów;
- Analizę metodyki tworzenia odpisów aktualizujących i rezerw na ekspozycje kredytowe zarówno metodą indywidualną, jak i grupową pod kątem zgodności z wymogami odpowiednich standardów sprawozdawczości finansowej, jak i praktyką rynkową;
- Procedury analityczne w zakresie struktury i dynamiki zmian salda należności kredytowych oraz parametrów odzwierciedlających jakość portfela kredytowego oraz poziom odpisów, mające na celu identyfikację grup należności kredytowych z niedoszacowanymi odpisami aktualizującymi.

Utrata wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Zarządu zastosowania istotnego osądu.
W szczególności:

- W odniesieniu do kredytów i pożyczek ocenianych grupowo i portfelowo, występuje ryzyko doboru niewłaściwych danych do wyznaczenia parametrów modeli statystycznych, które mogą nie odzwierciedlać rzeczywistego poziomu strat kredytowych na dany dzień bilansowy. Ponadto występuje ryzyko błędów w procesie kalkulacji odpisów;
- W przypadku kredytów i pożyczek ocenianych indywidualnie, znajdujących się w portfelu bez rozpoznanej utraty wartości, występuje ryzyko nieterminowej identyfikacji przesłanek utraty wartości, a tym samym błędnej wyceny w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, ze szczególnym uwzględnieniem przesłanek utraty wartości, które następują przed wystąpieniem opóźnień w spłacie należności kredytowych;
- W odniesieniu do kredytów i pożyczek ocenianych indywidualnie znajdujących się w kategorii z rozpoznaną utratą wartości występuje ryzyko przyjęcia niewłaściwych założeń w procesie wyceny w zakresie przyjętych scenariuszy odzysku, wyceny zabezpieczeń czy też przyjętych przez Grupę terminów planowanych przepływów pieniężnych.

Kategorią należności kredytowych, dla których oszacowanie odpisów z tytułu utraty wartości wiązało się z występowaniem istotnej niepewności są ekspozycje wobec spółek z sektora odnawialnych źródeł energii (farmy wiatrowe). Związane jest to z dużą zmiennością cen świadectw pochodzenia energii odnawialnej będących istotnym źródłem ich przychodów.

Procedury specyficzne dla należności kredytowych ocenianych grupowo i portfelowo:

- Z uwzględnieniem wyników walidacji przeprowadzonej przez Grupę Kapitałową, krytyczna ocena założeń oraz danych wykorzystanych w estymacji modeli dla poszczególnych kluczowych parametrów ryzyka kredytowego, takich jak w szczególności prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD), strata wynikająca z niewykonania zobowiązania (LGD) czy okres ujawnienia straty (LIP);
- Ocena adekwatności odpisów na straty zaistniałe niezareportowane (IBNR) poprzez odniesienie do strat kredytowych realizowanych na poszczególnych portfelach jednorodnych w przeszłości;
- Weryfikacja poprawności przypisania parametrów modelu utraty wartości do poszczególnych kredytów i pożyczek na podstawie charakterystyk portfeli jednorodnych, np. klasy ratingowej, statusu przeterminowania, wskaźnika LTV;
- Przeliczenie odpisów aktualizujących wyliczonych metodami statystycznymi.

Procedury specyficzne dla należności kredytowych ocenianych indywidualnie:

- Wybór próby ekspozycji do weryfikacji indywidualnej pod kątem poprawności klasyfikacji (wystąpienia bądź nie przesłanek utraty wartości) oraz adekwatności poziomu odpisów. Dobór ekspozycji został przeprowadzony z uwzględnieniem m. in.:
 - Istotności salda kredytu,
 - Ryzyka branży klienta,
 - Oceny wewnętrznej Grupy,
 - Poziomu odpisów,
 - Elementu nieprzewidywalności.

Utrata wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom

- Dla wybranej próby – niezależna ocena w zakresie identyfikacji przesłanek utraty wartości z uwzględnieniem sytuacji finansowej kredytobiorcy, oceny dokumentacji wewnętrznej Grupy Kapitałowej dotyczącej monitoringu klienta oraz analizy dotychczasowej realizacji warunków umowy kredytowej;
- Dla wybranej próby kredytów, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości i wyliczono odpis z tytułu utraty wartości metodą indywidualną – przeliczenie wartości odpisów oraz krytyczna ocena kluczowych założeń przyjętych przez Grupę Kapitałową. Analiza ta dotyczyła w szczególności sytuacji finansowej klienta, przyjętej przez Grupę strategii wobec danego klienta, jak i pozostałych komponentów kalkulacji odpisów, takich jak wartość zabezpieczenia czy też planowane daty przepływów pieniężnych;
- Dla wybranych klientów z sektora odnawialnych źródeł energii krytyczna ocena racjonalności przyjętych przez Grupę Kapitałową prognoz w zakresie cen energii oraz cen świadectw pochodzenia energii odnawialnej oraz zgodności przyjętych założeń do kalkulacji utraty wartości z przyjętą przez Grupę Kapitałową strategią wobec tego sektora.

Wycena instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnym rynku

Wartość bilansowa nienotowanych na aktywnym rynku aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej wyniosła na dzień 31 grudnia 2017 r. 16.396 mln zł i na dzień 31 grudnia 2016 r. 21.511 mln zł, a wartość bilansowa nienotowanych na aktywnym rynku zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej wyniosła na dzień 31 grudnia 2017 r. 2.740 mln zł i na dzień 31 grudnia 2016 r. 4.197 mln zł.

Odniesienie do skonsolidowanego sprawozdania finansowego: nota 22 „Pochodne instrumenty finansowe”, nota 23 „Pochodne instrumenty zabezpieczające”, nota 24 „Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”, nota 26 „Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży”, nota 50 „Hierarchia wartości godziwej”.

Kluczowa sprawa badania

Zgodnie z wymogami odpowiednich standardów sprawozdawczości finansowej, Grupa Kapitałowa ujmuje w wartości godziwej następujące instrumenty finansowe, które nie są notowane na aktywnym rynku: instrumenty pochodne, obligacje korporacyjne, obligacje komunalne, bony pieniężne oraz akcje.

Wycena w wartości godziwej nienotowanych instrumentów finansowych dokonywana jest przy wykorzystaniu modeli wyceny opisanych w notach 22, 23, 26 i 50 skonsolidowanego sprawozdania finansowego dla poszczególnych typów instrumentów.

Wycena instrumentów nienotowanych jest procesem złożonym i wymaga zastosowania istotnych osądów. Pomimo wykorzystania w modelach wyceny również ogólnodostępnych danych, przyjęte przez Grupę Kapitałową subiektywne założenia i parametry, szczególnie w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta mają istotny wpływ na omawianą wycenę. Przyjęcie do wyceny niewłaściwych założeń i parametrów może doprowadzić do istotnego zniekształcenia wyniku finansowego Grupy Kapitałowej.

W przypadku gdy nienotowane instrumenty finansowe wykorzystywane są w rachunkowości zabezpieczeń, ich niepoprawna wycena może doprowadzić do błędów w pomiarze efektywności relacji zabezpieczającej i tym samym powodować zniekształcenie wyniku finansowego.

Nasze procedury

Nasze procedury badania przeprowadzone przy wsparciu naszych wewnętrznych specjalistów z zakresu wycen instrumentów finansowych obejmowały między innymi:

- Ocenę zaprojektowania i wdrożenia kontroli wewnętrznych mających na celu weryfikację poprawności wyceny instrumentów finansowych w wartości godziwej, jak również testowanie efektywności powyższych kontroli;
- Ocenę modeli stosowanych do wyceny instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnym rynku pod kątem ich zgodności z wymogami odpowiednich standardów sprawozdawczości finansowej;
- Dla wybranej próby nienotowanych instrumentów finansowych, przeprowadzenie niezależnej wyceny w wartości godziwej, poprzez pozyskanie z niezależnych źródeł danych wsadowych w zakresie stóp procentowych i stóp dyskonta przyjętych do wyceny instrumentów pochodnych, marż przyjętych do wyceny instrumentów dłużnych oraz stopy dyskonta przyjętej do wyceny instrumentów kapitałowych oraz zastosowanie własnych modeli wyceny;
- Ocenę kondycji finansowej wybranych kontrahentów, z którymi Grupa Kapitałowa zawarła transakcje pochodne oraz emitentów pozostałych nienotowanych instrumentów finansowych posiadanych przez Grupę Kapitałową, poprzez krytyczną analizę ich danych finansowych, a także analizę terminowości regulowania zobowiązań wobec Grupy Kapitałowej w celu oceny adekwatności komponentu ryzyka kredytowego uwzględnionego w wycenie nienotowanych instrumentów finansowych;
- Ocenę poprawności przyporządkowania nienotowanych instrumentów finansowych

Wycena instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnym rynku

do odpowiedniego portfela oraz poziomu hierarchii wartości godziwej zgodnie z wymogami odpowiednich standardów sprawozdawczości finansowej;

- Dla wycen z poziomu trzeciego hierarchii wartości godziwej krytyczna ocena ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w zakresie wrażliwości danej wyceny na zmiany nieobserwowalnych danych wejściowych, pod kątem ich zgodności z odpowiednimi wymogami standardów sprawozdawczości finansowej.

Wartość firmy – ocena pod kątem utraty wartości

Wartość bilansowa wartości firmy na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosła 1.263 mln zł, a na dzień 31 grudnia 2016 r. 1.252 mln zł.

Odniesienie do skonsolidowanego sprawozdania finansowego: nota 30 „Wartości niematerialne i rzeczowe aktywa trwałe”.

Kluczowa sprawa badania

Wartość firmy wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej powstała z tytułu nabycia w latach ubiegłych przez Grupę Kapitałową spółek Nordea Bank Polska SA, PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA, PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PKO Leasing Pro SA, Raiffeisen – Leasing Polska SA, PKO BP Bankowy PTE SA, ZenCard Sp. z o.o. i Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.

Zgodnie z wymogami odpowiednich standardów sprawozdawczości finansowej, Grupa Kapitałowa przeprowadza test na utratę wartości wartości firmy nie rzadziej niż raz w roku. W ramach omawianego testu wartość firmy przypisywana jest do poszczególnych ośrodków wypracowujących środki pieniężne („OWŚP”) jednostki przejmującej, które zgodnie z oczekiwaniami mają odnieść korzyści z tytułu synergii uzyskanej w wyniku takiego połączenia. Wartość bilansowa

Nasze procedury

Nasze procedury badania obejmowały między innymi:

- Ocenę zaprojektowania i wdrożenia kontroli wewnętrznych Grupy Kapitałowej w procesie testowania wartości firmy pod kątem utraty wartości, w tym w szczególności w zakresie terminowości sporządzania testu na utratę wartości firmy oraz analizy i zatwierdzania wyników testu przez osoby do tego uprawnione;
- Ocenę poprawności osądów Grupy Kapitałowej w zakresie przypisania wartości firmy do poszczególnych OWŚP;
- Przy wsparciu naszych wewnętrznych specjalistów z zakresu wycen, ocenę czy model wykorzystywany przez Grupę Kapitałową do szacowania wartości użytkowej OWŚP spełnia wymogi odpowiednich standardów sprawozdawczości finansowej;

Wartość firmy – ocena pod kątem utraty wartości

powyższych OWŚP jest następnie porównywana z ich wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna szacowana jest zasadniczo na podstawie wartości użytkowej poszczególnych OWŚP, tj. bieżącej, szacunkowej wartości ich przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem wartości rezydualnej.

Oszacowanie wartości użytkowej jest procesem złożonym i wymaga zastosowania istotnych osądów oraz założeń dotyczących przyszłych przepływów pieniężnych, stopy dyskonta, w tym stopy wolnej od ryzyka, premii za ryzyko rynkowe, parametru beta oraz stopy wzrostu w okresie rezydualnym. Prognozy te obarczone są znaczącym ryzykiem zmian ze względu na zmieniające się warunki ekonomiczne.

- Krytyczną ocenę poprawności przyjętych przez Grupę założeń i dokonanych szacunków służących określeniu wartości użytkowej poszczególnych OWŚP, do których przypisano wartość firmy, w tym:
 - ocenę prognozowanych wyników finansowych poprzez odniesienie do historycznych wyników oraz jakości procesu budżetowania w okresach poprzednich;
 - ocenę przedstawionych modeli kalkulacji wartości użytkowej (pod kątem matematycznej poprawności oraz logicznej spójności) oraz ocenę racjonalności przyjętych przez Grupę założeń makroekonomicznych, w tym założeń dotyczących stopy dyskonta (stopy wolnej od ryzyka, premii za ryzyko rynkowe, parametru beta) oraz stopy wzrostu w okresie rezydualnym.
- Ocenę poprawności oraz kompletności ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w zakresie wartości firmy oraz jej testowania pod kątem utraty wartości wymaganych przez odpowiednie standardy sprawozdawczości finansowej.

Opinia

Naszym zdaniem, załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz skonsolidowanej sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 r., skonsolidowanych finansowych wyników działalności oraz skonsolidowanych przepływów pieniężnych za rok obrotowy kończący się tego dnia, zgodnie z MSSF UE, a także przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, co do formy i treści z przepisami prawa i postanowieniami statutu Jednostki Dominującej.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie obejmuje sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej sporządzonego łącznie ze sprawozdaniem Zarządu z działalności Banku („sprawozdanie z działalności”).

Za sporządzenie sprawozdania z działalności zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa odpowiedzialny jest Zarząd Jednostki Dominującej. Ponadto Zarząd Jednostki Dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości. Naszym zadaniem było złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności istotne zniekształcenia oraz wskazanie, na czym polega każde istotne zniekształcenie.

Naszym zadaniem, zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach, było wyrażenie opinii, czy sprawozdanie z działalności zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa oraz, że jest ono zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto zgodnie z wymogami art. 111a ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 1876) („ustawa Prawo bankowe”), naszym obowiązkiem było zbadanie informacji finansowych, o których mowa w art. 111a ust. 2 ustawy Prawo bankowe zawartych w sprawozdaniu z działalności. Badanie w tym zakresie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień opisanych w paragrafie „Odpowiedzialność Biegłego Rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego”.

Na podstawie procedur przeprowadzonych w ramach badania sprawozdania finansowego, naszym zdaniem, sprawozdanie z działalności, we wszystkich istotnych aspektach:

- zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa, oraz
- jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto oświadczamy, iż w świetle wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności istotnych zniekształceń.

Opinia na temat oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego

Zarząd Jednostki Dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej są odpowiedzialni za sporządzenie oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zgodnie z przepisami prawa.

W związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego naszym zadaniem, zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach, było wyrażenie opinii, czy emitent zobowiązany do złożenia oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego, stanowiącego wyodrębnioną część sprawozdania z działalności, zawarł w tym oświadczeniu informacje wymagane przepisami prawa lub regulaminami oraz w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach stwierdzenie, czy są one zgodne z mającymi zastosowanie przepisami prawa oraz informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym zdaniem, w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego, stanowiącym wyodrębnioną część sprawozdania z działalności, Grupa Kapitałowa zawarła informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. a, b, j, k oraz lit. l rozporządzenia Ministra Finansów

z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi zmianami) („rozporządzenie”). Ponadto stwierdzamy, że informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. c-f, h oraz lit. i zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego, we wszystkich istotnych aspektach:

- zostały sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa, oraz
- są zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Informacja o sporządzeniu sprawozdania na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach informujemy, że Jednostka Dominująca sporządziła odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 55 ust. 2c ustawy o rachunkowości.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących odrębnego sprawozdania na temat informacji niefinansowych Grupy Kapitałowej i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

Niezależność i wybór firmy audytorskiej

Nasza opinia z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest spójna z naszym sprawozdaniem dodatkowym dla Komitetu Audytu.

W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident i firma audytorska pozostawali niezależni od Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o biegłych rewidentach, rozporządzenia UE oraz „Kodeksem Etyki Zawodowych Księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych (IFAC)” przyjętym uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczymiśmy zabronionych usług niebędących badaniem, o których mowa w art. 5 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia UE oraz art. 136, z uwzględnieniem przepisów przejściowych określonych w art. 285 ustawy o biegłych rewidentach.

Zostaliśmy wybrani po raz pierwszy do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 11 marca 2015 r. oraz ponownie uchwałą z dnia 26 stycznia 2017 r.

Całkowity nieprzerwany okres trwania naszego zlecenia badania skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej wynosi 3 lata począwszy od roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2015 r. do roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2017 r.

Informacja na temat przestrzegania obowiązujących regulacji ostrożnościowych, określonych w odrębnych przepisach, wymagana ustawą o biegłych rewidentach

Zarząd Jednostki Dominującej odpowiada za zapewnienie zgodności działania Grupy Kapitałowej z regulacjami ostrożnościowymi, w tym za prawidłowość ustalenia współczynników kapitałowych. Celem badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie było wyrażenie opinii na temat przestrzegania przez Grupę Kapitałową obowiązujących regulacji ostrożnościowych, w szczególności prawidłowości ustalenia współczynników kapitałowych, a zatem nie wyrażamy opinii na ten temat.

Nasze badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego obejmowało procedury badania, których celem było rozpoznanie przypadków naruszenia przez Grupę Kapitałową obowiązujących regulacji ostrożnościowych określonych w odrębnych przepisach, w szczególności w zakresie prawidłowości ustalenia przez Jednostkę Dominującą współczynników kapitałowych podanych w nocie 71 „Adekwatność Kapitałowa”, które mogłyby mieć istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

W oparciu o przeprowadzone badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego informujemy, że nie zidentyfikowaliśmy przypadków naruszenia przez Grupę Kapitałową w okresie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. obowiązujących regulacji ostrożnościowych, określonych w odrębnych przepisach, w szczególności w zakresie prawidłowości ustalenia przez Jednostkę Dominującą współczynników kapitałowych na dzień 31 grudnia 2017 r., które mogłyby mieć istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

W imieniu firmy audytorskiej
KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.
Nr ewidencyjny 3546
ul. Inflancka 4A
00-189 Warszawa

.....
Marcin Podsiadły
Kluczowy biegły rewident
Nr ewidencyjny 12774
Komandytariusz, Pełnomocnik

.....
Stacy Ligas
Członek Zarządu KPMG Audyt
Sp. z o.o., Komplementariusza
KPMG Audyt Spółka z ograniczoną
odpowiedzialnością Sp. k.

8 marca 2018 r.